

EU-krönikan

Anton Nilsson, ministerråd

Varje år i oktober samlas EU:s fiskeriministrar i Luxemburg för att bestämma hur fiskekvoterna för Östersjön ska se ut nästa år. Ofta när ministrarna samlas i olika konstellationer är mycket av förhandlingarna redan färdiga, men när det kommer till just fiskekvoter är det nästan alltid först under de sista skälvande timmarna som det hela avgörs.

Det är först och främst ett bra exempel på vem det är som faktiskt bestämmer i EU. Ni har säkert alla läst i media om hur "EU" har beslutat det ena eller andra, men faktum är att i princip ingenting händer på EU-nivå om inte nationella politiker är med på tåget. I frågan om fiskekvoterna kommer EU-kommissionen med ett förslag, men det är medlemsstaternas ministrar som faktiskt bestämmer hur det blir. Så tänk på det nästa gång någon skyller något på "EU"!

Men hur går då sådana här förhandlingar till? Efter att kommissionen släppt sitt förslag tar de olika medlemsstaternas ministerier tag i förslaget och börjar analysera det. Sedan samlas medlemsstaterna med jämna mellanrum i rådet på tjänstemannanivå och diskuterar igenom det under ledning av det land som har ordförandeskapet i rådet, just nu Ungern. I bästa fall har man en bild av vad som kunde vara lämpliga kompromisser inför att ministrarna sedan samlas.

Under ministerrådsmötet börjar man med en formell debatt där kommissionen och alla medlemsstater samlas i ett rum. Där lyfts de olika positionerna fram och alla får möjlighet att säga sitt, men det är svårt att nå fram till en samlad text i ett sådant forum. Därför tar sedan nästa steg vid, de informella förhandlingarna.

I dessa förhandlingar spelar ordförandeskapet och kommissionen viktiga roller. De ordnar separata möten med medlemsstaternas delegationer och försöker hitta fram till en text som kan få tillräckligt med stöd. Samtidigt pågår alltid ett annat spel mellan medlemsstaterna där de försöker hitta allierade för att få igenom sin linje. En sådan här dag känns rådsbyggnaden i Luxemburg lite som en myrstack där folk springer fram och tillbaka mellan rummen.

Inte sällan håller det här på fram till sent på natten (senast jag var med höll vi på till 3.30 på morgonen) och det finns alltid någon liten detalj som behöver förbättras. Men i bästa fall har man lyckats komma överens om en text som har tillräckligt stöd någon gång på småtimmarna.

Om så är fallet har man en formell omröstning bland ministrarna morgonen efter och sedan är beslutet fattat. Stämningen på tåget tillbaka till Bryssel brukar sedan vara ganska lugn bland de sömniga tjänstemännen som ägnat natten åt att finjustera den politiska överenskommelsen.

EU drivs alltså av politik, och fiskeförhandlingarna är ett bra exempel på det!

Hälsningar från Bryssel!

Amanda Fagerström, praktikant

Det börjar närma sig två månader i Bryssel för min del. Jag går inte vilse överallt längre och kan till och med hitta rätt mötesrum i Europaparlamentet, om jag håller tungan rätt i mun. Stora framsteg med andra ord! Som ny praktikant vid "reppen", som representationen kallas, börjar man ofta följa lagförslag som diskuterats i flera månader utan dig. Det var en utmaning att komma in i detaljerna och för att kompensera valde jag att frenetisk transkribera allt som sades så jag kunde söka upp information efterhand. Nu när det är gjort kan jag med mer ro ta anteckningar om det som är viktigt för Åland eller bara allmänt intressant.

För mig är det otroligt intressant att vara mitt bland det jag genom hela min studietid följt på håll. För EU-nörden blir det verkligen händelsernas centrum. Samtidigt kan det innebära praktiska utmaningar i vardagen – som när min vanliga promenad från metron till kontoret plötsligt blev 15 minuter längre eftersom hela det EU-kvarteret var avspärrat på grund av att Ukrainas president, Volodymyr Zelenskyj, var på överraskningsbesök i parlamentet. Det är mycket som händer här hela tiden och ingen dag är densamma.

I oktober började EU-kvarteren fyllas av allt fler praktikanter. Av de cirka 60 000 personer som arbetar inom de olika EU-institutionerna är ungefär 1900 praktikanter. Utöver dessa finns det ett stort antal praktikanter vid medlemsländernas permanenta representationer, liksom hos icke-statliga organisationer, intresseorganisationer

och andra aktörer som har sina kontor i EU-kvarteren. Det är en unik miljö att röra sig i och en intressant konversation med någon helt ny är aldrig långt borta.

Mina äventyr i Bryssel fortsätter. Till skillnad från min företrädare, Emma Lindvall, som under sin praktik strävade efter att besöka så många platser utanför Bryssel som möjligt, har mitt mål varit raka motsatsen. Och jag måste säga att det har gått riktigt bra. Jag känner att jag har hittat några av Bryssels riktiga guldkorn. Jag har till exempel upptäckt stans bästa frites-ställe, bytt favoritöl och funnit de bästa kanelbullarna när bullsuget gör sig påmint. Nöjd med dessa upptäckter tillbringade jag dock nyligen en helg i Antwerpen, min absoluta favoritstad i Belgien. Nu kanske jag är något partisk eftersom jag bodde en kort tid i Antwerpen, och ingen älskar Antwerpen lika mycket som de som bor i Antwerpen. Som man säger: "Antwerpen is 't stad en de rest is parking". Jag tror inte att man behöver starka kunskaper i nederländska för att förstå budskapet. Men efter två månader i Bryssel kan jag ändå ge huvudstaden en stark andraplats.

Åland i EURegionsWeek 2024

REGIONER Den 7-10 oktober ordnade EU:s Regionkommitté den 33:e upplagan av det årliga evenemanget den europeiska veckan för regioner och städer (EURegionsWeek). Det är det största årliga evenemanget som fokuserar på EU:s sammanhållningspolitik. Syftet är att samla representanter för regioner, städer och EU:s institutioner för att diskutera gemensamma utmaningar. Under evenemanget ordnas flera paneldiskussioner, seminarier och workshops. Exempel från Åland lyftes fram under två paneldiskussioner.

Öar och den kommande lagstiftningscykeln inom EU

Lagtingsledamot Anders Ekström deltog på uppdrag av EU-minister Ingrid Zetterman i en paneldiskussion om öar och den kommande lagstiftningscykeln inom EU. I panelen deltog politiker från Gotland, Balearerna, Sardinien, Korsika, Malta och Kreta. Paneldeltagarna lyfte fram de betydande utmaningar som öar står inför när det gäller implementeringen av EU-lagstiftning, eftersom lagförslag ofta inte är tillräckligt bra anpassade till öars unika förhållanden.

Ekström konstaterade i sitt anförande att öar och den småskalighet det ofta innebär behöver särskilt anpassade regler. Samtidigt passade Ekström på att lyfta de specifika utmaningar Åland möter i de tullprocesser vår företagare möter när de handlar med resten av den inre marknaden och uppmanade EU:s beslutsfattare att ta dessa i beaktande när man utformar den nya tullkodexen.

Landskapsregeringen kommer tillsammans med de andra öarna i samarbetet att ta fram en gemensam påverkansstrategi för att tillsammans föra fram sitt budskap till EU:s institutioner och till den nya kommissionären Raffaele Fitto, som fått i uppdrag av Ursula von der Leyen att särskilt arbeta för att öars specifika utmaningar tas i beaktande i EU:s lagstiftning.

Katalysera hållbar utveckling: Regionalt genomförande och övervakning av hållbarhetsmålen

Anton Nilsson deltog i en paneldiskussion där han presenterade Nätverket Bärkraft och Landskapsregeringens frivilliga rapport om genomförandet av hållbarhetsstrategin för 2030. Åland bjöds in till denna diskussion för att dela med sig av sina erfarenheter och insikter kring hur regioner kan arbeta med hållbarhetsmålen på ett effektivt sätt.

FN har ett system med frivilliga granskningar (Voluntary Local Reviews, VLR), där medlemsstater samt regioner, städer och autonomier kan redogöra för sitt arbete med Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. I våras lämnade Åland in sin första frivilliga granskning till FN, rapporten "Åland Voluntary Review 2024: Everyone can Flourish on the Islands of Peace", där man beskriver Ålands framsteg inom hållbarhet och dess strategi för att uppnå målen till 2030.

Under diskussionen betonade Nilsson att de globala målen måste anpassas till den specifika verkligheten i varje samhälle. Det är viktigt att inte bara se på målen i ett internationellt perspektiv, utan att förstå hur de kan tillämpas för att skapa konkreta fördelar på lokal nivå. Han förklarade att framgångsrikt genomförande av hållbarhetsmålen kräver en nära koppling till det lokala samhällets behov och möjligheter.

Nyfiken på rapporten?

Ålands frivilliga rapport finns att läsa på
landkapsregeringen hemsida
<https://www.regeringen.ax/aland-voluntary-review-2024>

Risk att EU begränsar det vita snuset

TOBAKSDIREKTIVET Det finns i dagsläget ingen specifik EU-lagstiftning som reglerar tobaksfritt snus, även kallat vitt snus, eller nikotinpåsar eftersom EU än så länge bara har ett tobaksdirektiv och dessa produkter saknar just tobak. Ansvar för att kontrollera innehåll och försäljning ligger istället hos varje lands myndigheter. I Finland var nikotinpåsar länge förbjudna, men efter ett beslut i Högsta domstolen blev de tillåtna och började snabbt dyka upp i både finska och åländska butiker. Sedan dess har de funnits i en juridisk gråzon eftersom de numera klassas som berusningsmedel snarare än läkemedel.

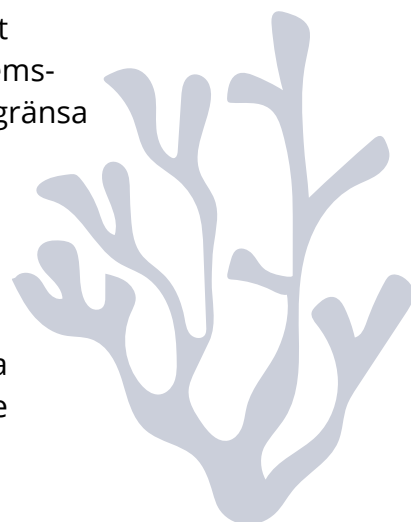
EU-kommissionen har inte heller missat att försäljningen av nikotinpåsar ökat. De är väl medvetna om att det nuvarande tobaksdirektivet inte täcker nya nikotinprodukter och ser med oro på den växande trenden med smaksatta alternativ. Mycket tyder på att tobaksdirektivet kan komma att uppdateras under den nuvarande mandatperioden, men om det blir begränsningar eller ett totalt förbud återstår att se. Sist och slutligen är det som vanligt upp till de folkvalda europaparlamentarikerna och de nationella regeringarna att bestämma vad som ska bli EU-lag.

Rådet godkände kompromisslösning av fiskekvoterna för 2025

FISKE Den 22 oktober beslutade EU:s fiskeministrar om kvoter för fisket i Östersjön under 2025 efter maratonförhandlingar i Luxemburg. På det stora hela är resultatet en kompromiss mellan kommissionens mer restriktiva förslag och medlemsstaterna som önskad mer flexibilitet för att möjliggöra fortsatt yrkesfiske och fritidsfiske i östersjön.

Kommissionens förslag på en något mer begränsad lax-kvot ligger kvar. Däremot bedömer den vetenskapliga rådgivningen att yrkesfiske kan bedrivas i Ålands hav och hela Bottniska viken. Även fritidsfiske på lax kring Åland blir möjligt. Riktat torskfiske fortsätter vara förbjudet, men fiskeriministrarna gick in för en något ökad bifångstkvote jämfört med kommissionens förslag. Flera medlemsstater ansåg att det var viktigt att öka bifångstknoten för att inte begränsa annat fiske som oundvikligen även får upp en del torsk. Kvoten för strömming innebär en ökning på 108 % från förra året. För vassbuk ökade kvoten från 113070 ton till 139500 ton, men det innebär fortfarande en minskning på 30,6 % mot förra året.

Just strömmingskvoterna har fått mycket kritik i framförallt svenska medier, men de kvoter man beslutade om är i den lägre delen av de rekommendationer som finns i den bästa tillgängliga vetenskapliga rådgivningen.

Ungerns omstridda ordförandeskap i EU: Orbán och von der Leyen i het ordväxling

EUROPAPARLAMENTET Ungern har nu passerat halva tiden av sitt ordförandeskap i EU. Den 9 oktober höll premiärminister Viktor Orbán ett tal inför Europaparlamentet, där han presenterade Ungerns mål under denna period. Orbán använde målade upp ett dystert scenario för Europa för att sedan presentera sina prioriteringar som lösningen på dessa problem.

Redan före mötet stod det klart att Orbáns närvaro inte var uppskattad av alla i salen. Frustrationen över Ungerns avståndstagande från unionens grundläggande värderingar har vuxit, också bland europaparlamentarikerna. Orbáns resa till Moskva för att träffa Rysslands president Vladimir Putin, under förevändning av ett 'fredsuppdrag', var spiken i kistan för många. Efter besöket meddelade bland andra kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, att hon kommer att bojkotta alla informella möten som Ungern står värd för under sitt ordförandeskap, även om kommissionen såklart deltar i de formella möten där beslut fattas.

I sitt tal tog Orbán fasta på migration och vikten av att stärka EU:s yttre gränser. Han presenterade invandringen som orsaken ett ökat våld mot kvinnor, antisemitismen och homofobin inom EU. Detta ledde till burop från vissa Europaparlamentariker, då Orbáns egen regering exempelvis har infört flera lagar som begränsar rättigheterna för homosexuella och transpersoner i Ungern. Orbán avslutade sitt tal med att säga "Make Europe great again." När han avlägsnade sig från talarstolen började en skara parlamentariker från vänstergruppen sjunga "Bella ciao". En låt som är förknippad med den antifascistiska motståndsrörelsen i Italien under Mussolini-regimen. Europaparlamentets talman, Roberta Metsola, tystade salen: "... det här är inte Eurovision. Låt oss respektera det här husets värdighet", sa hon och välkomnade sedan kommissionens ordförande till talarstolen.

Von der Leyen var inte mer försonlig i sitt svar till Orbán. Själva innehållet i Orbáns tal fick träda i bakgrunden när hon började tala. Hon inledde med att betona vikten av Europas ekonomiska och militära stöd till Ukraina, vilket i stort saknades i Orbáns tal. Därefter gick hon till attack: "Det finns fortfarande några som skyller detta krig inte på inkräktaren utan på den invaderade," angående Ungerns motstånd mot att ge ekonomiskt stöd till Ukraina. "Skulle de någonsin skylla på ungrarna för den sovjetiska invasionen 1956? Eller på tjeckerna och slovakerna för det sovjetiska förtrycket 1968?" fortsatte hon. Orbán å sin sida kritiserade von der Leyen för att skapa en debatt som var orelaterad till mötets syfte. Som svar på ukrainafrågan sa Orbán att EU:s strategi är ett misstag och att unionen måste ändra kurs om fred i Europa ska vara möjligt.

Lokalval i Belgien

LOKAL POLITIK Den 13 oktober hölls lokalval i Belgien. Som en federal stat med tre regioner och tre officiella språkgemenskaper är Belgiens politiska system känt för sin komplexitet. Att rösta är obligatorisk för alla registrerade väljare, med undantag för Flandern, där röstplikten nyligen avskaffades. Över 8 miljoner människor gick till vallokalerna under söndagen. I tvåspråkiga Bryssel valdes borgmästare och kommunfullmäktige för var och en av stadens 19 kommuner. I det nederländsktalande Flandern genomfördes fem provinsval och 285 kommunalval, medan den flamländska staden Antwerpen även höll tio distriktsval. I det frankofona Vallonien hölls fem provinsval och val i 261 kommuner. Dessutom höll den tysktalande gemenskapen i Vallonien ett separat lokalval.

Belgiska partier är språkligt uppdelade, med separata strukturer för frankofona och flamländska partier i sina respektive regioner. Till exempel finns det socialdemokratiska partier både i Vallonien och i Flandern, men de är oberoende av varandra. I Bryssel kan däremot både frankofona och flamländska partier delta, och de slår ofta ihop sina listor i lokalvalen för att öka sina chanser. De enda etablerade partierna utan direkt systerparti över språkgränserna är DéFI, som fokuserar på franskspråkiga intressen, samt de flamländska partierna N-VA och Vlaams Belang, som båda driver frågor om ökat flamländskt självstyre eller i vissa fall Flanderns självständighet.

Uppsving för högern i många kommuner, gröna partierna tappar mandat

Efter att de gröna partierna, Ecolo och Groen, åkte på en brakförlust i det federala valet i somras, var det inte helt oväntat att även lokalvalen skulle bli en kampanj i uppförsbacke. Ändå gick det inte lika dåligt som väntat, trots att partierna tappade många mandat sedan valet 2018. Federalvalets stora vinnare, det frankofona liberala partiet Mouvement Réformateur, förväntades segra även i lokalvalen. Trots betydande framgångar var effekten något dämpad. Parti Socialiste är fortfarande störst i de största städerna i Vallonien.

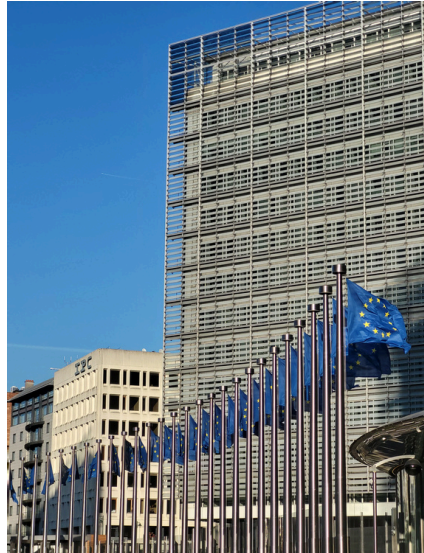
I Flandern gjorde de nationalistiska högerpartierna ett starkt val. N-VA är återigen störst i flera flamländska städer och kommuner, inklusive Antwerpen. Ytterhögerpartiet Vlaams Belang firade en historisk seger i Ninove, där de nu har absolut majoritet i kommunfullmäktige och för första gången borgmästarposten. Studentstäderna Gent och Leuven stack dock ut, där det vänsterpartiet Vooruit fick särskilt starkt stöd.

I Brysselregionen framstår valresultatet som ett färgglatt lapptäcke av olika partier och ideologier, vilket är typiskt för stadens komplexa politiska landskap. De olika kommunerna inom Brysselregionen har olika ideologiska prioriteringar, vilket ger stor variation i hur stadsdelarna styrs och hur stadens politiska bild formas.

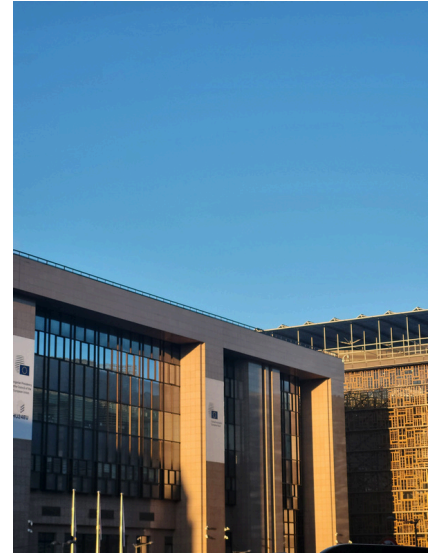
Oktober i bilder

Representationen fungerar långt som ett vanligt kontor, med tillhörande kontorstraditioner. Fyller man år hör det till att man själv bjuder på tårta. Stort grattis till ambassadören Lauri som hade födelsedag i början av oktober!

De flesta av EU:s institutioner och medlemsländernas representationer är koncentrerade till det "europeiska kvarteret" i Bryssel. Det är svårt att missa för här vajar många EU-flaggor och man kan höra ett tjugotal olika språk på gatorna.

Som praktikant vid Ålandskontoret spenderas en stor del av tiden på olika möten i rådets byggnader. På bilden ser ni byggnaderna Justus Lipsius och Europa.

Mejlet skickas av Ålands landskapsregerings representant i Bryssel. Nyhetsbrevet skrivs och redigeras av Amanda Fagerström. Tanken är att mejlet ska sammanlänka ålänningar med EU-frågor på agendan. Hör av er om ni har frågor eller specifika EU-ärenden ni vill att vi bevakar.

[Föregående nyhetsbrev hittar du här!](#)

Ni når oss via:

anton.nilsson@gov.fi & amanda.fagerstrom@gov.fi

Facebook: [Ålands landskapsregering i EU](#)